

Rob Evans, Ewa Kurantowicz, Emilio Lucio-Villegas (ur.)

RESEARCHING AND TRANSFORMING ADULT LEARNING AND COMMUNITIES

Rotterdam, Boston, Sense & ESREA, 2016

Delo, ki je nastalo v Evropskem združenju raziskovalcev izobraževanja odraslih, prikazuje skupnostno izobraževanje s treh zornih kotov, čemur sledi tudi razvrstitev besedil v tri sklope. V prvem so razmisleki o učenju in izobraževanju glede na naslednje koncepte: vseživljenjskost učenja, demokratičnost, refleksivnost, političnost; v drugem sklopu so tematizirani izbrani procesi ali ciljne skupine, kot so mlajši odrasli, izobraževalci, migranti; v tretjem sklopu pa so zbrani prispevki o učenju v družbenih gibanjih, ki implicirajo socialne spremembe v povezavi z emancipatornimi skupnostnimi procesi, okoljskimi gibanji, delitvijo moči. Izziv je v dialogu, oblikovanju skupnosti in transformacijah (transformativnem učenju). Avtorji in avtorice, ki prihajajo iz različnih geografskih okolij (Belgija, Škotska, Švica, Poljska, Španija, Portugalska, Mehika, Kanada), zagovarjajo vključenost ljudi v transformativno učenje, razmislek o re-lokaciji družbenega učenja kot demokratične prakse in s tem povezano participatorno akcijsko raziskovanje. V uvodu se uredniki sklicujejo na razmišljanja K. Geertza (*The Interpretation of Cultures*) o razmerju med kulturnimi dejavniki in socialno strukturo, ki niso le odsev drug drugega, temveč so spodbuda za razvoj. V družbah, kjer so spremembe nekaj sprejemljivega/pričakovanega in jih ljudje ne dojemajo kot nekaj »nenormalnega«, bomo odkrili bolj ali manj radikalne diskontinuitete med kulturnimi praksami in družbeno strukturo. To se kaže tudi v procesih transformacije skupnosti in s tem povezanim izobraževanjem odraslih. Avtorji in avtorice se v svojih prispevkih ne sprašujejo o sicer najbolj pogosti vrsti izobraževanja odraslih, to je izobraževanje za delo, temveč o izobraževanju za spreminjanje, za razvoj skupnosti in preseganje individualizma, uzretje Drugega kot pomembnega elementa za razvoj postmoderne etike.

Kot raziskovalna metoda se v takem miselnem okolju uveljavlja participatorno akcijsko raziskovanje (PAR), ki poudarja vključevanje vseh akterjev tako v izobraževanje kot v raziskovanje. Ključna značilnost obojega je »vivencia« ali življenjskost. Fals uporablja koncept »vivencia« za skupek stališč in vrednot, ki osmišljajo življenjske prakse. Vivencia ima dvojni pomen. Po eni strani omogoča, da ljudje osmislijo dogodke, predstavlja simbolni svet, po drugi strani pa pomeni, da ljudje, ki živijo v neki kulturi, to kulturo najboljše poznajo, ker je del njihovih življenj. Raziskovanje socialne realnosti z modelom PAR je korak k spreminjanju ob naslonitvi na vivencio/življenjskost.

V prvem delu monografije se Budd Hall sprašuje o razvoju kritičnega družbenega znanja tudi v alternativnih okoljih, kakršna so socialna gibanja. Sledi razmišljanje o vlogi izobraževalca v skupnosti, ki sloni na deliberativnem modelu demokracije. Izobraževalec ima v takem okolju vlogo posrednika/mediatorja. Lokalne skupnosti in različna socialna gibanja, ki so v svojih državah na periferiji, so še posebno pod pritiskom (tako globalnih trendov kot vpliva centra v svoji državi), če želijo ohranяти uravnoteženo lokalno kulturo. Pri tem je uporaben participatorni model skupnostnega izobraževanja, zapišeta Kurantowicz in Bilon. Participatorni modeli so torej nujni tako v raziskovanju kot v izobraževanju.

V drugem delu so opisani posamezni primeri (Škotska, Švica, Poljska, Portugalska, Belgija, Turčija), kako se v lokalnem okolju soočajo z migracijami, etničnimi manjšinami, družbeno marginaliziranimi skupinami. Temeljna ugotovitev iz različnih okolij je, da se demokratični odnosi gradijo, zato je treba to, kar v nekem času razumemo kot demokratičnost, v nekem drugem času ponovno preizprašati in tako vzpostaviti refleksiven pogled. Naj kot primer za to omenimo, da Hong in Crowther opozarjata, da je »demokratično učeče se mesto« lahko oblikovano kot del demokratičnih tokov ali kot del neoliberalnih tokov, ki spodbujajo skrajno individualizirano različico državljanosti. Da bi lahko ljudje kritično razmislili o dogajanju, jim je treba ponuditi prostor, kjer se skupine srečujejo in imajo možnost, da razmislijo, kaj njim kot skupini pomeni kakovostno življenje. Občutenje medsebojne povezanosti (in socialnega kapitala) v enem od prispevkov ponazarjajo z metaforičnim vprašanjem, zakaj izbrati eno roko pred drugo, če lahko uporabimo obe. To se nanaša tudi na raznovrstno izobraževanje, ki naj razrahlja dihotomijo med akademskimi praksami in skupnostnim/kulturnim učenjem.

V tretjem delu so zanimivi primeri terenskih raziskav, ki kažejo izseke iz učenja različnih skupin: opismenjevanje žensk v Turčiji, učenje v gibanju Chiapas v Mehiki, lokalne spremembe na Portugalskem, kjer se izobraževalec/edukator kaže kot iniciator sprememb. Medtem ko je bila v prvem delu omenjena vloga izobraževalca kot mediatorja, je tukaj orisana vloga spodbujevalca novosti. Vsem besedilom pa je inherentno optimistično sporočilo, da lahko ljudje z izobraževanjem presežejo nevidno strukturirajočo se bodisi etnično identiteto bodisi socialno strukturo delitve moči. Prebivalci, ki so dejavni v lokalnih gibanjih (na primer v ekološkem), so glavno gibalno v nasprotovanju neoliberalnim reformam, ki onesnažujejo in diskriminirajo.

Knjiga bo zanimiva tudi za slovenske bralke in bralce, saj prinaša metodološko, geografsko in vsebinsko raznolike raziskave, pri čemer jim je skupen pogled na emancipatorno vlogo izobraževanja. Skupnosti, ki so bile vključene v raziskave, niso »naivno« predstavljene kot brezkonfliktne in hitro se učeče. Nasprotno. V skupnostih se dogajajo konflikti, toda spremembe so nekaj vsakdanjega, zato je tudi učenje nekaj vsakdanjega. Tvorba (spo)znanja oblikuje zavest vseh in udeleženosť v tem procesu je pot k ozaveščenemu odločanju in delovanju.